

ШЫН

АВГУСТ

20

ВОСКРЕСЕНЬЕ

№ 196 (8964)

орто 2 шп.

Бөгүн—Агаар флодунуң хуну

«...ССРЭ-нин Камгалал министрствозу база Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Флодунун Политиктиг Кол Эргелели... политиктиг ажайы бугу националдарнын дайынчыларынын найыра-лын болгаш акы-думна чоруун улам ыңай быжы-лаарычы, бистия Төрөөн чуртувустун, социалистиг чурттарнын дем каттыштырылганынын чедишикчи-

нери дээш чоргаарлга кижизидериче, улуста, нын революстуг чаалап алышкыннарын боо-чеп секти туткаш камгалаарыга белең болурунче ул-ландыраар».

«ССРЭ-нин 50 чылыгы белегел дугайында» СЭКП ТБ-нын доктаалында».

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

СЭКП Төп Комитединде, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде болгаш ВЦСПС-те

1971—1975 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажил-агымнын хөгжүдериин беш чыл планынын талазы-биле СЭКП-ниң XXIV съездиниң Директиваларына болгаш «1972 чылда ССРЭ-ниң улус ажил-агымнын хөгжүдериин Күрүне планынын дугайында» ССРЭ-ниң Хойлузуга дүүштүр, а ол ышкаш өмчилерин, башкыларынын, школа наамы четпөөн уруглар албан черлеринин кижизидикчилеринин материалдык чаагай амычралын беизер, калык камгалаалынын болгаш чырыдышкын-нынын талазы-биле салдыгын практиктиг сорулгаларын күтүсидери-леринин сонугураалынын күш-тедилер, калык камгалаалынын бол-

гаш чырыдышкыннын албан чер-леринде ажилче мергежилдиг кадр-ларын хаара тутар сорулга-биле СЭКП Төп Комитеди, ССРЭ-нин Ми-нистрлер Чөвүлели, Профессионалдар Эвилелеринин Бүгү-экилел Төп Чө-вүлели өмчилерин, башкыларынын болгаш школа наамы четпөөн уруг-лар албан черлеринин кижизидикчи-леринин шалын хемчөөдериин бол-гаш эрге-дужаал шалынарын 1972 чылдын сентябрь 1-ден эгелел беиз-лер дугайында доктаалды хүлээп ал-ган.

Министрлер Чөвүлели болгаш ВЦСПС бо хемчөөлери боттадыра-ры чонга медицина дуаламчынын улам ыңай ажилдер, улус өөредил-гезин бугу талазын хөгжүдөр болгаш өзүлү ораар салгалдын коммунистиг кижизидикчилеринин деннелин беизер талазы-биле СЭКП-ниң XXIV съез-диниң салган сорулгаларын шийт-тирлээрине дуулазар дээрин сап-тан тур.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели дээди өөредилге черлеринин эртем чаалап чок башкыларынын эрге-ду-жаал шалынарын 1972 чылдын сентябрь 1-ден эгелел немей беиз-лер дугайында доктаалды база хүлээп алган.

Төрөөн чурттуң камгалаалында.

АЖААП АЛЫШКЫН—ШАЛЫПЧЫ ФРОНТ

КӨК-ТАРААНЫ АЖААП АПКАН

Улуг-Хем районун «Улуг-Хем» совхозу 350 гектар көк-тарааны тарав. Оң 170 гектарын кескип, мал чемниге хергелдер сенаж кылдыр сал-гаш. Артык 180 ганчы ажал-дызын дооскаар.

Көк-тараа ажаарыга ком-байнерлер Кыргыс Кертик-оод, Петр Кабанов олар хүн нормазын уругуң ажыр күү-седип, чарыштын тилекчиин болгавар.

О. ТАВАА.

ХҮЛЭЭП АЛЫРЫНГА БЕЛЕН

Чаалаа хоорайның тараа хүлээп алып пууктууада жо-доттигин удуруттууу С. П. Ревнов мынаар чутаалады: — Бисте язам-бүрү айыл төзөгү-даа соксак кылмышы чоруу турар. Бо чылын эр-вен чылдазымдан той таша чаагай тарааны хүлээп алып бис. Төрөөн чурттуң ол бай-лаак бүтү тала-биле өнч белекчилик уткуп алып ужу-рут бис. Бо талазы-биле хой-ле чүүдериин белекчилик алды-рыс.

даа болур, оон алгаш, өскөр дашкы чоруу-даа боар. Дүжүт ажалдааның үе-инде дун-хүн-даа дивени азылдаар. Бичанган тараа курдагар черге ажилдар үн-үчтегиң кижилерин баш бү-рүтүлүш алашкан, хуулаган. Тараа чүдүргөн уду-бича-даа машиналарын удуз депсидип, оларын тараанын дораал дү-жүртүп алып дерилгелерин кылган.

Ол пууктууң техниктиг баазага багай эвес деритти-ген. Сөө удуз складины алы-рышты белекчилик. Бир скла-да-ка 320 тонна тарааны ууар. Оларын алдым лат-кагынын кижип турар тус-кай дерилгелер-биле халдыр-тынган, оларга тараа кизир чорук болдунам. Ийн удуз складины тараа сайтарынга белекчилик дооскаар. Адаа кур-таккан тарааны эшек уруп-

Районуң ажил-агымдарын-дан үрүктөт чок шуужуп кой-лорат кижилер шуугу чет-кир. Кылган ажилыга кызык-мак кижилер мында хой. Биди-Суур Сат, Едим Соловьев олар тараа курдагар машина-ларын белекчиликке эки ажилдаан. Бо чылдын чаагай дүжүдүн сөөртөөн язам-бүрү марканы машиналарын Чадаланың тара-раа хүлээп алып пууктууңуң улаштыр шуужа бис.

Х. МОНГУШ.

ЧЕДИШКИНГЕ БҮЗҮРЕЛДИГ

«Элегес» совхозка көдө ажил-агым техниканын сеп-тегези график булугар чоруу турган. Бичанган комбай-нарны ажаап алышкына белекчилик августун 17-де дооскаар. Совхозун мастер-складинын девискээринин эр-тенден келгезе чедир ажил хайып турган. Механизатор бүрүз техника септегезин өңч үнөлөшкөн-биле хүлээп алырын маан турган. Бичанган совхоз болза та-

рааны бышканал кезерин ав-густун 11-де-ле эгелөөн. Сов-хозун механизаторлары 8,5 мүн гектар тарааны ажаап алып ужурут. Оң ажаап алышкынныга 36 комбайн кижир.

ДАРГА-БИЛЕ КЫСКА ЧУГАА

«Коммунизмниң херел» колхозтуң хову турмаага че-до бөрүнческе, ховуна тараа бастырып турар комбайн-дарын шаңдү шуушкан автома-шиналарын, сарыг-чайт

Кочөгочуларын бо юби-лейлик чылда баштайгы чаа дүжүдүңүң сөңү сөөртөөн чексе-даа машина өл эртен орук дургаар биске таварыш-каар.

Санаал-онзаларын солчу-гаам бооп турда талаалар по-литика, экономика, эртем-техника болгаш өскө-даа адырлар талазы-биле совет-финлянд харылааларың таварышкы хөгжүдүрүң күвөл халымны-биле демделгөөн болгаш совет база фин удус-

тарын болгаш делегейге тай-бындың эрге-ажыктарыга ол харылааларын улам ыңай бугу талазын хөгжүдериңе чүткүдүүн илгерилең. Совет удуртукчуларың Прези-дент Кекконен-биле хууд доктаамал харылааларың тургустунга практикалы кол-ла ийн чурттуң бот-ботта-рыга бир-бирлерин улам ыңай халыкчыларга улус хире-черегал-биле дуулаан ту-рар дээрин демделгөөн.

Беседалар чоруп турда ийн чурттуң аразында садым-эко-номиктиг харылааларың перспективаларын толаргай чүткүдүүн көргөн. Финляндиянын экономикаыңын ял-ын-бүрү адырларын, ылаңын энергетиканы болгаш метал-лургия үлөтүрүн хөгжүдериң, а ол ышкаш ССРЭ-нин девискээринге үлөтүр объек-тилерин турдурган аразы-га хамарыштыр оод-биле

ТАРАА ШУУЖУП ЭГЕЛЭЭН

ОРУК ДУРГААР ТАРАА СӨӨРТКӨН МАШИНАЛАР

Республика ышкылыгыдан Шолот кайы сен дөң хай олураарга, хойг олевинелчек доураактыг орук дургаар шуушкан машиналарын доу-руу туманналы боор. Олар-нын хойг Кызылче удуз, Төрөөн чурттуң шыгыамы-рыңа Тываның куку, адымн эртенеси — баштайгы тара-аны сөөрткөн автоматиналар-дыр. Оларын бирөөн-биле жуураактып, каш өскө солчу каантар аргалык болган бис. Соопка кокутулук, күчүдүг «ЗИП-130»-ниң хөрөөвүн арак-шырайы тогуз чолаачы бакылдан кезд.

апарган чыдар өөзаларын аргалап, чүдүргөн техника-нын даямды кууш уук. Тараа чүдүргөн, дүжүргөн бол-гаш ову арытлаар машина-ларын башкарган кижилер, шаңдык бетоннашкынны дооууп турар тудукчулар дөң кижиле эидерик.

Колхоз даргазы Д. Д. Дар-даның өзүн каш специали-стер үгүлөп алган турда, чедө бердилис.

— Бөгүңге чедир 215 тонна-ны күрүңге киргизтик. Тараа-даа магадыл-ла чаагай-дыр! Бо кезип ажаап ап тура-рыңа үчөстөткөн ортума-биле бир гектарга олааштыр 15,8 центнер болуптур. Бөгүңге чедир 600 гектарын чыг-тыр кестиривек бис. 1750 тонна тараа дужаар планы-мысты юбилейге уткудуру 3100 тонна кылдыр ажыр кү-сөрдөр деп белекчилик хуула-гезик эзелет шыдаар арга бар — деп, Дмитрий Давлаевич доңуулап тайылбырлады.

— Онгар-Ховуна кызыл-тастан аңгыда өскө тараалар-ны бо чылым дүжүдүп кайы хире болуп хирел, дарга?

Хову-Асым АТБ-ниң удуртукчулары бо чутула кампааныңа мындыг тарамы-салга чок киргизилгени болуп турарын СЭКП-ниң Тараа райкому, райкукум канчар көрүп турарың? Кочөгочу-ларын көптүг хомудалын халдыр тарааны-биле дүрүн хемчөөлери алыр чутула.

Тандымың долгем тараа шолдериңин үнөлий байла күүрүңе шыгыамырыңче шуужуп кирин эгелөөн. Ко-чөгочуларың аңгыда «Секте-гей» биле «Тилекте» сокто-туң тараачылары чокку хувнерден боор баштайгы чаа дүжүдүтү чүдүргөш чорудар деп турар.

О. НАМЧЫЛАК.

ДИЛИНДЕКТЕРДЕ САРААТТАР

— Зелемаксы бо чылын шымбай-ла үлөң Аутанда-ле бок хүдүлөр — белин чок. Ажап-Эрик — колхозтуң бола мал бригадаларың бригадалар Орус-оол Эрендей биске чу-галалды.

Бригадалык ажаап турары сулаш дилиндектер тарыар арга-биле тараан боуду. Ийн колхоз дилиндектер ажил хайышкан. Тракторист Солоаев Хомей-Эрендей дугуйлук трактору «Хомей-Эрендей», машиналарын ийн школачы: Витя Дарый биле Савва Дем-бирел башкарып чортар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Бригадалык ажаап турары сулаш дилиндектер тарыар арга-биле тараан боуду. Ийн колхоз дилиндектер ажил хайышкан. Тракторист Солоаев Хомей-Эрендей дугуйлук трактору «Хомей-Эрендей», машиналарын ийн школачы: Витя Дарый биле Савва Дем-бирел башкарып чортар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Бригадалык ажаап турары сулаш дилиндектер тарыар арга-биле тараан боуду. Ийн колхоз дилиндектер ажил хайышкан. Тракторист Солоаев Хомей-Эрендей дугуйлук трактору «Хомей-Эрендей», машиналарын ийн школачы: Витя Дарый биле Савва Дем-бирел башкарып чортар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Бригадалык ажаап турары сулаш дилиндектер тарыар арга-биле тараан боуду. Ийн колхоз дилиндектер ажил хайышкан. Тракторист Солоаев Хомей-Эрендей дугуйлук трактору «Хомей-Эрендей», машиналарын ийн школачы: Витя Дарый биле Савва Дем-бирел башкарып чортар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Бригадалык ажаап турары сулаш дилиндектер тарыар арга-биле тараан боуду. Ийн колхоз дилиндектер ажил хайышкан. Тракторист Солоаев Хомей-Эрендей дугуйлук трактору «Хомей-Эрендей», машиналарын ийн школачы: Витя Дарый биле Савва Дем-бирел башкарып чортар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Бригадалык ажаап турары сулаш дилиндектер тарыар арга-биле тараан боуду. Ийн колхоз дилиндектер ажил хайышкан. Тракторист Солоаев Хомей-Эрендей дугуйлук трактору «Хомей-Эрендей», машиналарын ийн школачы: Витя Дарый биле Савва Дем-бирел башкарып чортар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

Бригадалык ажаап турары сулаш дилиндектер тарыар арга-биле тараан боуду. Ийн колхоз дилиндектер ажил хайышкан. Тракторист Солоаев Хомей-Эрендей дугуйлук трактору «Хомей-Эрендей», машиналарын ийн школачы: Витя Дарый биле Савва Дем-бирел башкарып чортар.

Сарааттар өвүдүрү-ле көвү-ден, дилдендини ору чоктап бар чорлар. Чооду Курселди баштаан каш кижин сараат салган. Оларынч араамды зоотехник Ларион Арактаа, мал өмчүн Аватөлий Жапчаа база ажилдап турар.

ЧУРУКТА: Талы районун «Коммунизмниң херел» колхозунун тараачылары баштайгы хүден эгелел удуз дугайы көрүгүп турар шифин чолаачылар Г. П. Ильченко биле М. М. Школин

олардыр. Чолаачыларын каймы-даа августун 17-де белин 80-80 тонна тарааны шаңда чедиргес. С. ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОЗ.

ФИНЛЯНД РЕСПУБЛИКАНЫҢ ПРЕЗИДЕНТИНИҢ ССРЭ-ГЕ ЧОРУП ТУРГАНЫНЫҢ ДУГА

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумуң болгаш Совет Чолактыг Чалааның дугаар Финлянд Республиканын Президентия Урхо К. Кекконен август 12-ден 18-ге чедир Совет Эвилелинге дыштанган турган.

ССРЭ-ге оон чоруп турган үеинде Л. И. Брежневтиң болгаш А. Н. Косыгиниң Президент У. Кекконен-биле бичишканын болгаш чүрөктик халымдык бауунага ужураалышканын болгаш беседалары болгудуан.

Совет тала Президент Кекконениң чорудуу турары Финляндиянын даштыкмы, политиктиг улаамышканын белекчиликке үнөлөөн, ук улаамышканы найырал, калы ажилдамылга болгаш дуула-жылга дугайында совет-финлянд керөөгө үнөлөштүмүш-шөөн, Совет Эвилели-биле на-

идекейлик дем каттыштырылыгы белекчилик совет тала илгерилең.

Фин тала Совет Эвилели-биле чаагай колхоз-белекчиликке чыгышкы болгаш ажилды чок чоруктуң эрге-ажыктары дош тайынга мавиктиг илгерилең политиктиг боттаандырыңе Финляндиянын чүткүдүүн айткан, бугу чурттар-биле найырадык харылааларын дет-син турар.

Совет тала Президент Кекконениң чорудуу турары Финляндиянын даштыкмы, политиктиг улаамышканын белекчиликке үнөлөөн, ук улаамышканы найырал, калы ажилдамылга болгаш дуула-жылга дугайында совет-финлянд керөөгө үнөлөштүмүш-шөөн, Совет Эвилели-биле на-

идекейлик дем каттыштырылыгы белекчилик совет тала илгерилең.

Фин тала Совет Эвилели-биле чаагай колхоз-белекчиликке чыгышкы болгаш ажилды чок чоруктуң эрге-ажыктары дош тайынга мавиктиг илгерилең политиктиг боттаандырыңе Финляндиянын чүткүдүүн айткан, бугу чурттар-биле найырадык харылааларын дет-син турар.

Совет тала Президент Кекконениң чорудуу турары Финляндиянын даштыкмы, политиктиг улаамышканын белекчиликке үнөлөөн, ук улаамышканы найырал, калы ажилдамылга болгаш дуула-жылга дугайында совет-финлянд керөөгө үнөлөштүмүш-шөөн, Совет Эвилели-биле на-

идекейлик дем каттыштырылыгы белекчилик совет тала илгерилең.

«Шыны»

Жар чуулдун ишчилеринге изиг байыр чедирээли

Унда эш Калугниге удурткан экеад-чулары агаарга ужударының бедик мерге-жилни чедип ап, күш-ажылчы чедикшилерниг ажыдап турар. Бо чурукта ол коллективтиг кежигүннери.

ЭРЭС-ДИДИМ КИЖИЛЕР

Чондук эргим болгаш макталдык сөстери бодундук аймак күш-ажылчы-биле чедип ап турар мурнакчы кижилер аэропорт коллективинде хой ужудукчулардан-даа, материал-техниктиг хандырылганың ажылдакчыларындан-даа негелде бир дөмей.

Ужудукчулар көк өңүг хенин кеткен кижиги көргөш-ле оңу ужудукчу джигир бис. Херек ырыяла көргө, оларның чамдым ужудукчулар, а өскөөри — самолёттарны ажаап, септе, оларның озаар-ондук чок ужудушунарын хандырып, пассажир, чык, почта соортугегили организаастаарыга киркип, экилжатар-биле харылааны тудуп турар кижилер болур.

Энергиялы, хары-даа күжү үнү турарын чыгыс самолёттуң чорунтарында да көрүп болур. Ребесе үнер самолётту чорундарына диептерлер, кассирлер, үдекилер, удудукчулар, чолачылар болгаш өске-даа мергежилдерниг кижилери киркир. Ыччапган оларның чыгыс кижиги дег, бот-бодун билиш ажылдаары негетинер. Бо аймакта Мальцева, Корнеева, Мордвинцова, соортуге кидизиниң чачылгыны Козырева оларның киркир турар үзүү улуг.

ШАЛЫПЧЫ ЭЭЛЧЕГДЕ

Бөгүн Совет Эвилелин Агаар флотунун хүнү дедеген, байырлап эрттирип тура, оң улусе аймак-агышын хөгжүдеринге тоолугу ужу-дузанын онзаан дедеген, агаар флотунун эркен хөгжүделгил оруун сактып көрөлинер.

Орден-хавыялыг Тыва республикавыстың авиациялыг удуз совет чуртувустун Агаар флотунун хүнү күш-ажылчы чедикшилер-биле уткуп турар. Тывада авиация коллективин самолёттар, вертолёттарны дозуу-биле ажылап, пассажир соортугезин калбар-дып, ажыктып казымал бай-лактарын дилеп, шынчапел тыварына дузалап, аргалаарыларын орт аймыкындан камгалап, тарыга шөдөрине угуз удуз кирип келген болгаш моон сонгаар-даа шалыпчы ажылдарына кезеде белеп.

Орден-хавыялыг Тыва республикавыстың авиациялыг удуз совет чуртувустун Агаар флотунун хүнү күш-ажылчы чедикшилер-биле уткуп турар. Тывада авиация коллективин самолёттар, вертолёттарны дозуу-биле ажылап, пассажир соортугезин калбар-дып, ажыктып казымал бай-лактарын дилеп, шынчапел тыварына дузалап, аргалаарыларын орт аймыкындан камгалап, тарыга шөдөрине угуз удуз кирип келген болгаш моон сонгаар-даа шалыпчы ажылдарына кезеде белеп.

1933 чылда-да доктаалып тургускан ССРЭ-нин Агаар флотунун хүнү совет улустун чачылганын байырлап болу берген. Совет Агаар флоту дайынчы, күш-ажылчы алдар-нын оруун эрткин. Совет Эвилели 1937 чылда ужудушкуну шугумунун узуунуң талазын бериңе чедип үнгөн. Оң дараазында дөрт чыл эрткинче хамааты ужуз чүдү чык соортугезиниң талазы-биле көскү черип ээлзеп.

Бистин коллектив бо чылдык чеди айларының дургу-зунда 116290 пассажирин, 3515,7 тонна язам-бүрү чыкты болгаш почтаны чедирген. 152 муң гектар тарыга шө-дүңге химиктиг чаштырылган чоруктан. Бо бөгү күш-ажылчы чедикшилериниң Совет Эвилелинниг тургустун-гавыдан бээр 50 чыл болур айыга төлентип белээнис бол-ду.

Пассажирлер чедирелгезин-ге чык соортугезиниң кидизинде Галина Мальцева, Нина Покрытова, арга-мышты орттен камгалаарына ужу-дукчу аштер Лихачев, Перов болгаш өске-даа мурнакчылар макталдыг.

Партияның XXIV съездининиң тоолугу шийтирлерин амдыралга калба-биле боттар дөш, Ленин орденин хамааты ужуз чүдүлү ажылдакчылары чогаалчы күженишкени-биле, бедик со-рук киришкенин ажылдап турарын бо хүнде онзаан дедеген турар бис. Бистин хамааты ужуз чүдүлүс улус аймак-агышын бүгү алдырып хандырып турар. Чүте 1971 чылда безиң чурттуң агаар флотунун дузаны-биле 78 миллион пассажирлерин, ийи миллион тонна чыкты чедирген. Авиохимиктиг арга-лары ажылдап, 85 миллион гектар тарыга шөдү чедип-чиркен. Бо хүнерде Совет Эвилелинде ужудула шугу-му улам калбарган. Делегей-ниң 65 чурттарын төте-

Бистин коллективисте хой националдыг кижилер эл-байралды, дөжини-биле ажылдап турар. Аравыста орустар, тывалар, белорустар, украинер, хакастар, татар-лар, удмурттар, осетинер, азербайжаннар-даа бар. Олардан авиация шугумунда 25 ажык чылдык иштиңде ажылдап келген, Тыва АССР-ниң транспортунун алдарыг ажылдакчысы деп бедик атты ужудукчулар А. П. Богданов, К. Б. Енисаев, Б. А. Дримба, инженер В. К. Кравцов, А. А. Попов, авиотехниктер В. П. Андреев, А. А. Матюшов аш-ыктарга арга-мергежилди дам-чыдып берип, күш-ажылга төлентип үдегер-чижөөн көр-гүзүп келгеннер.

Тыва Арат Республикавын оң беш чыл ою болуп турган чүве. Ыччаарда ССРЭ-деп чак-ка төлөөлери Алексей Егорович Чадяевке баштадып ал-гаш келгенер, ол дөрге хоо-чун большевик кижиги. Ыч-чаарда ол бистин республика-га келирте Михаил Иванович Калининниң оралакчымы тур-ган.

Африканын 63 ромнар-ы. Бистин шугу-м хемчээли чоокшу-у. Африка-Америка-аршурттар. Чоокку самолёт-би-за — Таш-Гөлконг — Аси-р дээрбек-арыш кы-рар. Ап тура-ында чу-ТУ-154-тү

Тыва Арат Республикавын оң беш чыл ою болуп турган чүве. Ыччаарда ССРЭ-деп чак-ка төлөөлери Алексей Егорович Чадяевке баштадып ал-гаш келгенер, ол дөрге хоо-чун большевик кижиги. Ыч-чаарда ол бистин республика-га келирте Михаил Иванович Калининниң оралакчымы тур-ган.

Байырладык баулаары Кымалдык Доцмас-суг дээр черинге болган. Бир-ле дың-лап турарымыска, ССРЭ-деп самолёт ужуз келир, ол само-лёттан Доцмас-сугтуң кедер-зинге шөдө хөдөөжөн урут парашют-биле көп дүжер деп чугаа үнүп келген.

БАШТАЙГЫ ПАРАШЮТЧУНУ КӨРГЕНИМ

Тыва Арат Республикавын оң беш чыл ою болуп турган чүве. Ыччаарда ССРЭ-деп чак-ка төлөөлери Алексей Егорович Чадяевке баштадып ал-гаш келгенер, ол дөрге хоо-чун большевик кижиги. Ыч-чаарда ол бистин республика-га келирте Михаил Иванович Калининниң оралакчымы тур-ган.

ЧУРУКТА: Кымал аэропортунда коммунист күш-ажылдык шалыпчылары, самолёт командирлери Качымыр-оол Куулар (оң талада) болгаш Михаил Захаров. О. ОХЕМЧИКТИҢ ФОТОЛАРЫ.

ДУНМАЗЫН ЧАДАГ ЛАТПААН

Мен ыччаарда Тыва Топ коопка ажылдап турган мен. Аас-кежин таваржым, албан хуузу-биле Москвага чорам. 1938 чылда ноябрь ай-ның баштайгы хүнинеңде Москвадан Аба-кага чедир демир-орук-биле чедип келген мен.

Совет Эвилелинде Тывага берип турар херегелдин бүгү-ле бараанын Кызылче дамчар Абаканга «Советтор» дээр кат-тышкан баазаның ди-ректору эш Платников-ка келеш. оң Кызыл-че канчап чараның аргамы айтырдым.

Эш Платников менче хулукузүр арак көр-гөш, дунмазын селерни чадаг кылаштырай, хары-даа агаар оруу-биле чедир бис дөш. Тымың чалаандан ай-тышкын бар деп, са-молёттар чорудар дута-йымда телеграмманы көргүзү. Оң ол дарга Тымыңе чорудар ол баштайгы самолёттары башкарап ужудукчуларымыс Москвадан демир-орук-биле үнүк-кени өөрүшкү-биле дилнаткан, оларны ма-нал аларын мөңгө сүм-елди.

Ужудукчу эштериниң чедип келирин маан, Октябрьниң социалист-тик Удуз революция-нын байырлаанын эрти-рип турганда, нелир бол-ган эштер чедип келди. Оларның бирозинин адым Ткачев дөр чүве, өскезинин адым Уган-дыр мен. Ужудукчулар Тымыңе ужулар дөш, ийи хүн белеткенди. Бениң чок болганы-биле боза манлар ужура таварышкан бис. Ыччап-самолёттары бир дугаар көрүп, магадан, оларны долаандыр ма-нап тур мен. Ол само-лёттары ажык ак шөдө тургускан, дөрт чүдүлү өргөнөрдө өртөн каап болду. Олар-ның хенир амгы бо бичиң самолёттар ыш-каш, апаа олурар улус кырыңче үнгөш олтурп алыр кылдыр кылган. Ажык-даа чок. Ында ужудукчулар ангыда чүдө ийи кижиги олурар чүдө болду. Апаа олурган узулуп кырып-дан дуглаар чүве-даа чок.

Дараазында хүнде бениң тымылган. Эмге-ленип, белеткенип ту-рувуста орайтай берген. Ыччалаа-даа Абакан-да дык бениң келди-нис. Хоорайның ба-жыкчылары ырап, шүдү-ге хааржактары дег көө-түп чылдып калдылар оң.

КУЛЬТУРА-МАССАЛЫГ АЖЫЛЫБЫС

Безини ажилы чоннарын кыргыздын хандырылыгынын улам акжидери бистин партиясынын салын турар тутула сорулгаларын бирээ...

Чылдын чеди айларында безин чөбүн чеди концертти чон сонуургал көргөн. Унуушкунуг концерттери хой удаа организастан келген.

Чул ажилында эң идеялык кыргыз турар эң-интичаларын маптал болур. Кичи элчи Лубов Ондар, Кудурта бажымында методист Аргай-оол Чудур, элчилер Владимир Куулар, Саая Овермаа, Ондар Чечек ышкан энтузиастарын бисте кым-лаа билер.

Берген. 1971 чылда эртен республика көрүлдезинге бистин бот-тыныгыр артистери вис багай эвес киришкен. Ам сорулгалык—көрүдөгө белеткеди бекке денелге эртерери болур.

Көрүлдегини бирги ээлчээ районга организасти эртен. «Партиянын XIV съездинини шийтирлерин амырлар боттандырбышаан. ССР Эвилелинин 50 чылдын төлөпиге уткуур» деп кыйгырылган көрүдө эртий турар.

Көрүлдегини конок талаларын бот айтты болур. Хей колхоздарын, район ам-негезинин, урутлар салынын, районда тутуу участогун уран чуул коллективтери көрүлдегини бирги ээлчээ эи организасти, бекке денелге чоруткан.

Көрүлдегини конок талаларын бот айтты болур. Хей колхоздарын, район ам-негезинин, урутлар салынын, районда тутуу участогун уран чуул коллективтери көрүлдегини бирги ээлчээ эи организасти, бекке денелге чоруткан.

Районуну библиотекалары чонга бараан болур ажилын акжидети. Номчукулдар саны өскөн. Көжөр библиотекаларын немей туртуксан.

КАРА-ДАШТА БОЛБАЗЫКПЕ Аялгыз Д. ШАКТАРНЫЫ Сөзү О. ОХЕМЧИКТИП СЕРГЕК ЧА - ДА - ГА - НЫМ, Э - ДЕР - ХААР - ЖААН ЧА - РЫШ - ПЫ - РЫП, ОЙ - НАП КЕ - ЛИР, КАМ - КЫ - ХӨГ - ЛУГ А - НЫ - ЯК - ТАР КА - РА - ДАШ - ТА БОЛ - БА - ЗЫК - ПЕ ЧУ - РУГ - ДА - РЫМ О - ЛАР БОЛ - ГАЙ.

УЗБЕК ӨННУКТЕРГЕ Э Р Т И Н Е Аргамалы аажок нарын Аячымды хээлел кылган Чараш өңүг хой-ле песту Чажымдан бээр көрүп чордум.

СССРЭ-ниң сүлде демдээн тургускан Чурттуң эң бекке дээн чери — Бомуним деп дагнын шышык бажында эвилдешкен 15 республикаларын боташ 8 социалистик чурттарын туктары киришпиге турар.

БАШКЫЛАРНЫҢ ДУЗАЗЫ Чылмы аажок хүн турган. Ичкан Хемчик савайн ажыр далаан, чаа-ла соксааны ол чүве. Хураалга дугурушканымыс өзүгөр Ийме ортумак шкылаанын башкылары сөгеге ажылаар күзөлдө илереткис. Теректиге чедө бердиныс.

РОССИЯ Ажыл-иштин аас-кежиши чаалап берген Ада Левин торон чурту — Россияны.

ЭҮГҮ-ЭВИЛЕЛ МАРГЫЛДААЗЫНГА КИРЖИРИ-БИЛЕ Бистин республиканын эң дээр дээн спортчулары хөсүт хуреш талазы-биле Бүгү-үзүл маргылдаазына белеткенип турар.

Кадыкшыл чери Тамбов областын Кривая суур чамында хадымгы арык шийде эвилгө ужурудуз-аа арыкан тымылган. Колхозтар болган совхозтар акша-хөргөнгиз-биле аца а саваторий тулар.

Белеткенип турар Кызылдын «Спартак» командазын футболистер Россиянын «Спартак» инти-лелинин чөвүзөниң Сибирини болган. Иракы Чөпкү чүктүгү нубот дээн, совет Гавашы болур маргылдаазына белеткенип турар.

Хайымнашкан РЕЙКЬЯВИК. (СЭТА). Делегейте хол-шыдыраа талазы-биле бирги чер дөш Борис Спаский биле Роберт Финшерин аразында маргылдаазына он бекке салыкы сонгар-латкан турган болгай. Оон төндүр ойнаашканы хайым болуп доозуган.

ЧУРУКТА-ТЫВА Ушкү Бүгү-өвилел акверель-чуртлаа делегетин август айда Москвада ажилтыгыр болган. Мыда бистин эртин четпес делем Төрөөн чурту-аустун яны-буру булуңуна ырыткан чурттар корукчулериң кичээтенин хаара түдүп турар.

САЛЧЫЛААР Шивин, дыттар дээрже шагдээн Шивин нотаан эинерлерин Бир-шоора алгаттырган Бирбан еуурум бо-ла болгай.

Археологтар олчазы Тывада эң улуг базырк — Аржаан базырын бистин чуртуустан археологтарынын кичээтенин хаара туткан. Эртен чылмы ону казып, шийчелер турда ону хой чүдүдөр тымылган.

Археологтар олчазы Тывада эң улуг базырк — Аржаан базырын бистин чуртуустан археологтарынын кичээтенин хаара туткан. Эртен чылмы ону казып, шийчелер турда ону хой чүдүдөр тымылган.

Чурукта-Тыва Ушкү Бүгү-өвилел акверель-чуртлаа делегетин август айда Москвада ажилтыгыр болган. Мыда бистин эртин четпес делем Төрөөн чурту-аустун яны-буру булуңуна ырыткан чурттар корукчулериң кичээтенин хаара түдүп турар.

Чурукта-Тыва Ушкү Бүгү-өвилел акверель-чуртлаа делегетин август айда Москвада ажилтыгыр болган. Мыда бистин эртин четпес делем Төрөөн чурту-аустун яны-буру булуңуна ырыткан чурттар корукчулериң кичээтенин хаара түдүп турар.

Чурукта-Тыва Ушкү Бүгү-өвилел акверель-чуртлаа делегетин август айда Москвада ажилтыгыр болган. Мыда бистин эртин четпес делем Төрөөн чурту-аустун яны-буру булуңуна ырыткан чурттар корукчулериң кичээтенин хаара түдүп турар.

Енисейнин эринде тем-напал тургузушкуну компаниянын специалисттери чогаалдып турар. Төлөвилелиң кол архитектору Л. Д. Ланкина: — Төгсү документалери: фото-чурттары, революционерлерин чөвүзө биле болгаш чогаалдарын ханым-биле өөрөшп көрүп турар бис.

Силерни манап тур 1972 чылдын акша-бараан потерезынын (бешки үндүргөзүнүн) талазы-биле ойнаашкынарнын тиражи 1972 чылдын август 25-те Саратов хоорайга болур.

Училище чалап тур Кызылдын № 35 профессионал-техникти училищези бо чылдын чаа өөрөдилге комплексизиче шийлээни-биле, анаа Малайлар, малай-штукатур-жулар, штукатуржулар, дашчы-монтажниктер болгаш харылаа четкизинин мергежилдеринге өөренип күзөлдөп өөреникчилерин немей хүдээп алырын чарлап тур.

Училище чалап тур Кызылдын № 35 профессионал-техникти училищези бо чылдын чаа өөрөдилге комплексизиче шийлээни-биле, анаа Малайлар, малай-штукатур-жулар, штукатуржулар, дашчы-монтажниктер болгаш харылаа четкизинин мергежилдеринге өөренип күзөлдөп өөреникчилерин немей хүдээп алырын чарлап тур.

Училище чалап тур Кызылдын № 35 профессионал-техникти училищези бо чылдын чаа өөрөдилге комплексизиче шийлээни-биле, анаа Малайлар, малай-штукатур-жулар, штукатуржулар, дашчы-монтажниктер болгаш харылаа четкизинин мергежилдеринге өөренип күзөлдөп өөреникчилерин немей хүдээп алырын чарлап тур.

Училище чалап тур Кызылдын № 35 профессионал-техникти училищези бо чылдын чаа өөрөдилге комплексизиче шийлээни-биле, анаа Малайлар, малай-штукатур-жулар, штукатуржулар, дашчы-монтажниктер болгаш харылаа четкизинин мергежилдеринге өөренип күзөлдөп өөреникчилерин немей хүдээп алырын чарлап тур.